

Ministerie van Justitie en Veiligheid

MOB-analyse

Samenvatting |
Data-analyse naar vertrek met
onbekende bestemming uit de
COA-opvang 2015 t/m 2020

Analyse Proeftuin Migratieketen (APM)

December 2021

Inleiding

Voorgeschiedenis

In 2019 was een significante stijging te zien in het aantal vertrekken met onbekende bestemming (hierna: MOB) uit de COA-opvang onder Nigeriaanse vreemdelingen. Er waren signalen dat tenminste een deel van deze groep slachtoffer was van mensenhandel. Mensenhandel is een zeer ernstig delict, dat grote ontwrichtende effecten heeft op het leven van slachtoffers.

Naar aanleiding van een reportage van Argos omtrent het MOB-vertrek van Nigeriaanse asielzoekers is de Staatssecretaris bevroegd tijdens het vragenuurtje op 9 juni 2020. Ook heeft de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen drie aanbevelingen gedaan om de aanpak van mensenhandel een verdere impuls te geven.

Toezegging

In het vragenuurtje d.d. 9 juni 2020 heeft de Staatssecretaris toegezegd een fenomeenonderzoek te starten naar vreemdelingen in de opvang die slachtoffer zijn van mensenhandel en daaruit vertrekken. Daarnaast heeft de Staatssecretaris een reactie gegeven op de drie aanbevelingen van de Nationaal Rapporteur in Kamerbrief 31 015, nr. 221, 11 januari 2021, met onder andere deze toezegging:

Aanbeveling 1. *Verbeter het inzicht in het slachtofferschap van mensenhandel van buitenlandse slachtoffers met een Dublinstatus*
[...] Ook zal de afdeling Analyseproeftuin Migratie (hierna: APM) een data-analyse maken van de personen die MOB uit de COA-opvang vertrekken. De analyse kijkt naar de algemene kenmerken van deze doelgroep, naar de omstandigheden van het vertrek MOB en of ze na vertrek MOB nog worden geregistreerd in nationale databronnen en/of het Europese registratiesysteem Eurodac. APM streeft ernaar om B8-aanvragen te betrekken bij de analyse. Dit is echter afhankelijk van de technische mogelijkheden die bestaan om deze informatie te ontsluiten en te koppelen. *

Samenwerking

Deze analyse is samengesteld door de Analyse Proeftuin Migratieketen (APM) in samenwerking met de volgende ketenpartners:

- › Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)
- › Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND)
- › Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V)
- › Politie
- › Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM)
- › Directie Regie Migratieketen (DRM)
- › Directie Migratie Beleid (DMB)
- › Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding (DRC)

* Het onderdeel 'B8-aanvragen' is technisch niet mogelijk gebleken. APM heeft niet de juiste informatie tot haar beschikking om onderscheid te kunnen maken tussen zaken die betrekking hebben op slachtoffers en getuige-aangevers van mensenhandel en de andere verblijfsdoelen die onder de B8-vergunning vallen.

Doelgroep

Zeven nationaliteiten

In afstemming met de ketenpartners is een selectie gemaakt van zeven belangrijkste nationaliteiten voor de MOB-analyse door APM:

1. Afghaanse
2. Algerijnse
3. Iraakse
4. Libische
5. Marokkaanse
6. Nigeriaanse
7. Tunesische

Algerijnse, Marokkaanse, Iraakse en Afghaanse staan in de top 5 nationaliteiten die in absolute aantallen gezien het meeste MOB gaan. Alleen Syrische komt nog voor in de top 5, maar die is niet meegenomen in de MOB-analyse omdat van de Syriërs procentueel gezien slechts 4% MOB gaat.

Naast deze vier nationaliteiten is de lijst uiteraard aangevuld met de Nigeriaanse nationaliteit, want dat is de voornaamste aanleiding voor deze analyse en wordt ook door het EMM onderzocht.

Tot slot is de lijst aangevuld met de Libische en Tunesische nationaliteit, omdat zij procentueel gezien vaak MOB gaan.

Algemene kenmerken

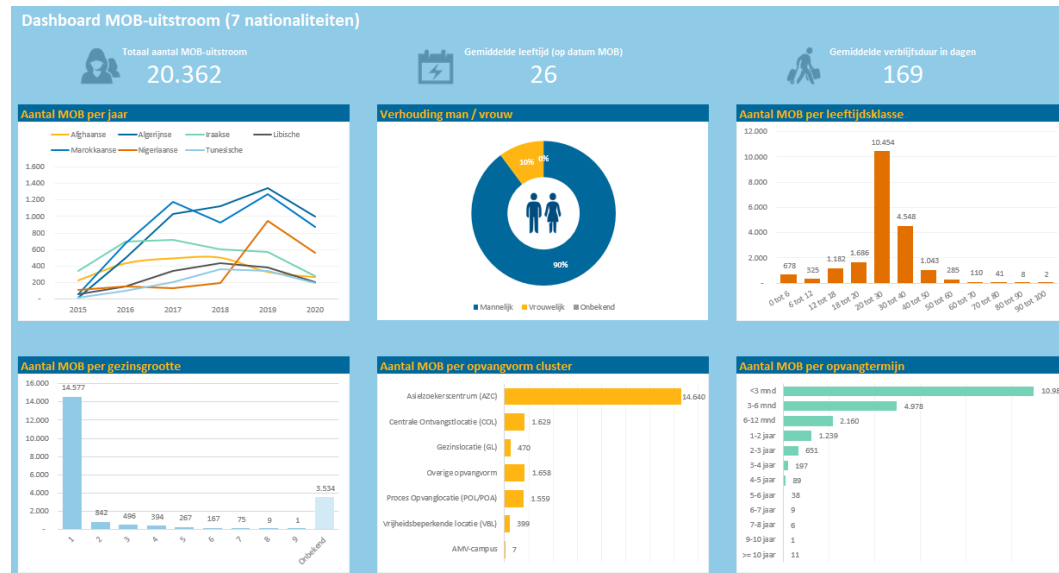

Algemene kenmerken MOB

- De zeven onderzochte nationaliteiten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor 39% van de totale MOB-uitstroom bij het COA (= 20.360 / 52.690). De overige 170 nationaliteiten nemen de resterende 61% voor hun rekening (= 32.320 / 52.690).
- Zowel absoluut als procentueel vertrekken Marokkanen (4.980 | 78%) en Algerijnen (5.020 | 81%) het meest MOB van deze zeven nationaliteiten. Tunesiërs vertrekken relatief gezien ook vaak MOB (1.210 | 81%).
- Bij de Nigeriaanse nationaliteit is een opvallende piek in het aantal MOB-vertrekken te zien in 2019, zie oranje lijn hieronder.

Ketennationaliteit	Aantal uitstroom	Aantal MOB	Percentage MOB
Afghaanse	7.870	2.260	29%
Algerijnse	6.200	5.020	81%
Iraakse	10.350	3.210	31%
Libische	2.250	1.580	70%
Marokkaanse	6.360	4.980	78%
Nigeriaanse	3.740	2.100	56%
Tunesische	1.500	1.210	81%
Overige 170 nationaliteiten	189.890	32.320	17%
Totaal	228.150	52.690	23%

Aantal COA-uitstroom in de periode 2015 t/m 2020 per nationaliteit, inclusief het percentage MOB-uitstroom. Alle cijfers in deze analyse zijn afgerond op tientallen.

Overeenkomsten tussen nationaliteiten

De Algerijnse, Libische, Marokkaanse en Tunesische vreemdelingen die MOB gaan vertonen een aantal vergelijkbare karakteristieken:

- Vrijwel allemaal mannen (97%). De gemiddelde leeftijd is 26 jaar en 68% varieert tussen 19 en 33 jaar. Daarnaast zijn deze vreemdelingen vaak alleenstaand (96%) en vertrekken snel MOB: de gemiddelde verblijfsduur is 80 dagen voor het MOB gaan en 94% is binnen 6 maanden vertrokken.

Bij de Afghaanse, Iraakse en Nigeriaanse nationaliteiten die MOB gaan is er meer diversiteit:

- Groter aandeel vrouwen: gemiddeld 23%. De gemiddelde leeftijd is ook 26 jaar, maar 68% varieert tussen 13 en 39 jaar. Oftewel meer spreiding. Deze nationaliteiten betreffen vaker gezinnen (31%) en vertrekken minder snel MOB. De gemiddelde verblijfsduur is 318 dagen voor het MOB gaan en 52% is binnen 6 maanden vertrokken.

AMV's en alleenstaande vrouwen

- Er zijn 970 MOB-vertrekken van AMV's geregistreerd in de periode van 2015 t/m 2020 voor deze zeven nationaliteiten. Dat komt overeen met 59% t.o.v. de totale uitstroom van AMV's voor deze zeven nationaliteiten.
- Bij alleenstaande vrouwen gaat het om 410 MOB-vertrekken en om 40% t.o.v. de totale uitstroom van alleenstaande vrouwen.

Registraties na MOB

Totaal van alle registraties

Van de 46.440 vreemdelingen die in 2015 – 2020 MOB zijn gegaan, zijn 24.460 vreemdelingen (53%) opnieuw aangetroffen in de keten*, dat wil zeggen: aangetroffen bij een registratie bij één van de ketenpartners of door middel van het ontvangen van een Dublin-claim vanuit een ander EU-land. Sommige vreemdelingen worden slechts één keer opnieuw aangetroffen, anderen meerdere keren.

Meer dan de helft van de vreemdelingen die MOB vertrekt wordt later opnieuw in de keten aangetroffen. De meeste vreemdelingen worden aangetroffen door het ontvangen van een Dublin-claim vanuit een ander EU-land of bij herinstroom in de opvang.

Vreemdelingen die uitstromen onder afwijzingsgrond 'Dublin' hebben andere karakteristieken wat betreft registraties na MOB ten opzichte van de totale groep vreemdelingen die in de periode van 2015 tot en met 2020 MOB is vertrokken.

Ontvangen claims

Van de 46.440 vreemdelingen die in 2015 – 2020 MOB zijn vertrokken, is voor 12.080 vreemdelingen (26%) een Dublin-claim ontvangen.** Dit betekent dat deze vreemdelingen nadat ze MOB zijn vertrokken, zijn aangetroffen in een ander EU-land.

Herinstroom in de opvang

Van de 46.440 vreemdelingen die in 2015 – 2020 MOB zijn gegaan, zijn 11.790 vreemdelingen (25%) opnieuw ingestroomd in de opvang.

* Onder deze definitie vallen de volgende registraties: registratie (IND), instroom caseload (DT&V), herinstroom opvang (COA) en bewaring (DJI).

** Het aantal claims na het MOB-vertrek is eerder onderzocht voor de doelgroep AMV's en gerapporteerd in APM-analyse: 'Alleenstaande minderjarige vreemdelingen die met onbekende bestemming vertrekken'. In dit onderzoek is voor 24% van het onderzochte cohort een claim ontvangen na het MOB-vertrek. Dit cohort bevatte AMV's die tussen 2015 en 2018 MOB zijn vertrokken, terwijl het cohort van dit onderzoek elke vreemdeling bevat die tussen 2015 en 2020 MOB zijn vertrokken. Vanwege het verschil in cohort zijn percentages van vreemdelingen met een ontvangen claim na het MOB-vertrek niet exact overeenkomstig.

Omdat sommige vreemdelingen én opnieuw instromen in de opvang én een claim wordt opvangen kunnen bovengenoemde aantallen niet bij elkaar opgeteld worden.

Reisbewegingen

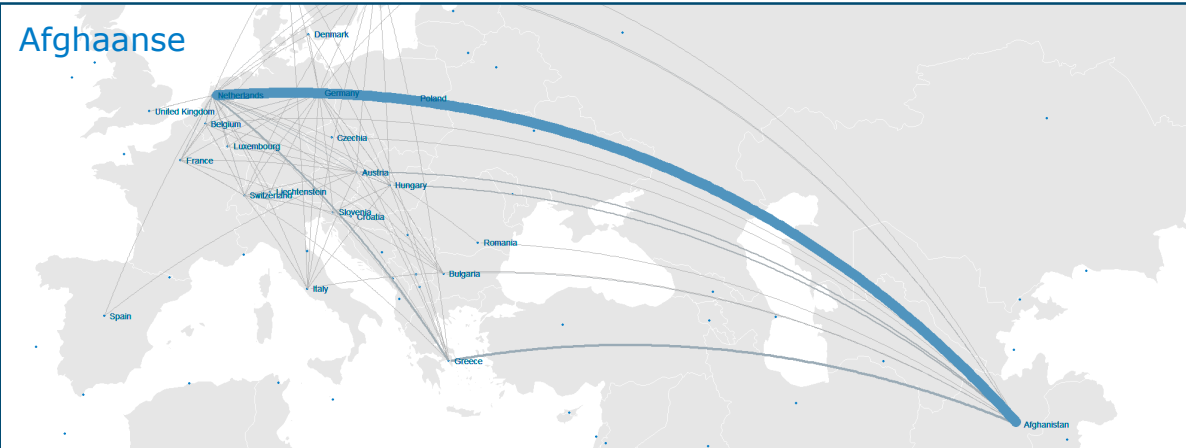
Eurodac

- > Aan de hand van de registraties in Eurodac is een beeld te vormen van de reisbewegingen van vreemdelingen door de EU.
- > De term 'reisbeweging' is niet per definitie de daadwerkelijke afgelegde reis maar een benadering daarvan, omdat het afhankelijk is van de mate waarin de lidstaten een vreemdeling opmerken en registreren.
- > Niet iedereen wordt geregistreerd in de Eurodac. Bijvoorbeeld kinderen onder de 14 jaar mogen niet worden geregistreerd.
- > Hoe dikker en feller de lijn, hoe meer reisbewegingen.
- > Het komt regelmatig voor dat een vreemdeling - al dan niet via een omzwerving - terecht komt in Duitsland en daarna doorreist naar Nederland. Daarom is de lijn van Duitsland naar Nederland soms dikker dan van het land van herkomst naar Duitsland.

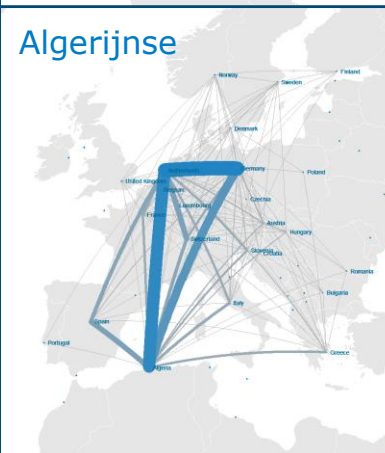
Reisbewegingen

- > De meeste vreemdelingen in de doelgroep reizen rechtstreeks naar Nederland. Ook komt het vaak voor dat ze via Duitsland naar Nederland gaan.
- > Daarnaast zien we dat Marokkanen en Algerijnen vaker via Spanje reizen. Tunesische, Libische en Nigeriaanse vreemdelingen juist via Italië. En Afghanen en Irakezen via Griekenland. Dat zal met de geografische ligging te maken hebben.
- > Bij Algerijnse, Libische, Marokkaanse en Tunesische vreemdelingen komt verder Zwitserland regelmatig voor.
- > Bij Nigerianen heeft vrijwel iedereen (83%) een 1^e hit in Italië.

Afghaanse

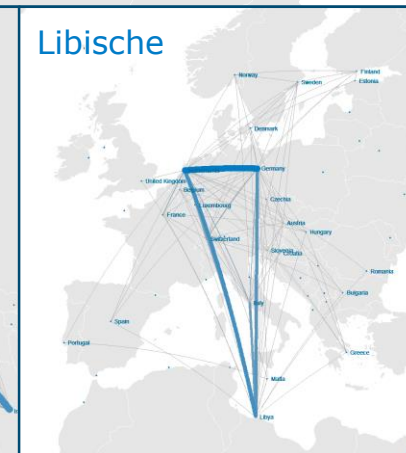
Algerijnse

Iraakse

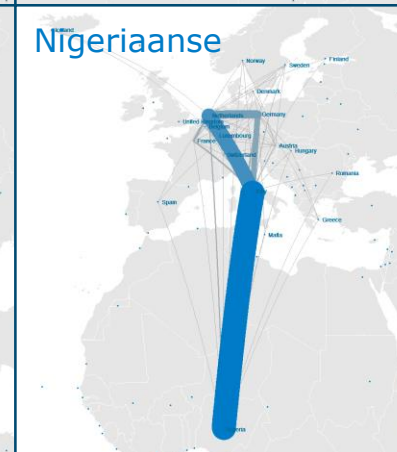
Libische

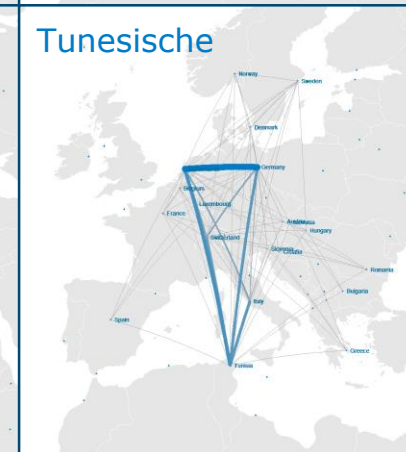
Marokkaanse

Nigeriaanse

Tunesische

Reisbewegingen van vreemdelingen die MOB zijn gegaan in 2019 of 2020 in Nederland én een Eurodac-registratie hebben

Ontwijken van de Dublinprocedure

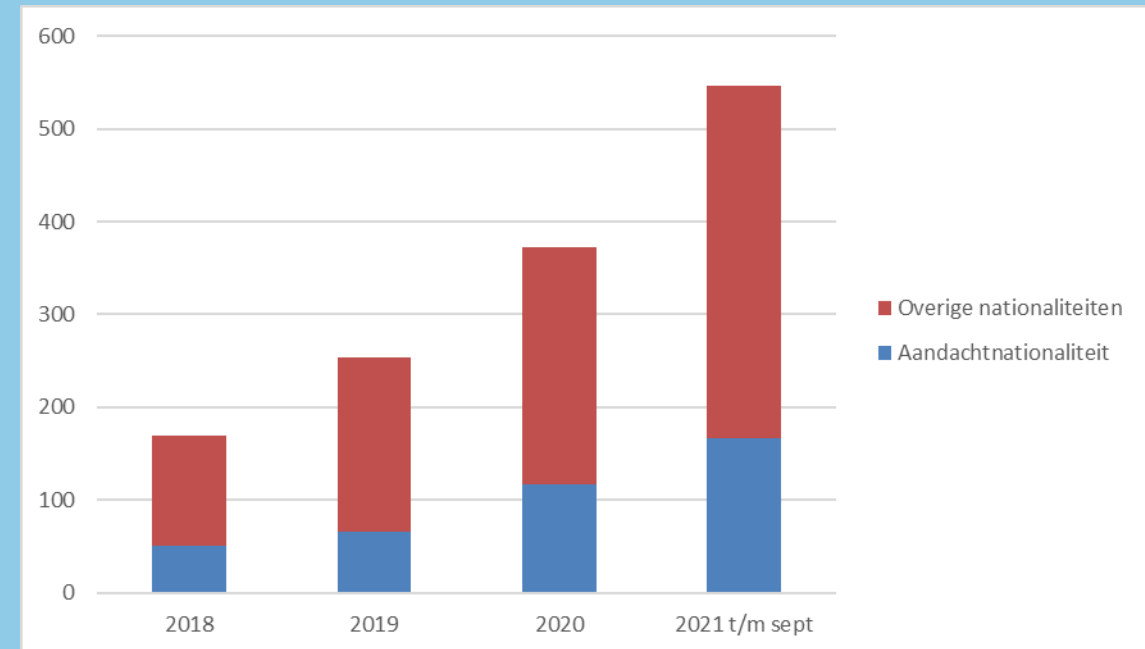
Proces

Als een overdracht aan de EU-lidstaat die verantwoordelijk is voor de asielaanvraag niet binnen de overdrachtstermijn (in beginsel zes maanden) kan worden geëffectueerd, wordt Nederland verantwoordelijk voor de asielaanvraag. Voor vreemdelingen die MOB-vertrekken wordt deze overdrachtstermijn met 12 maanden verlengd.

Hiernaast staat de groep vreemdelingen weergegeven die, nadat de verlengde overdrachtstermijn (bijna) verlopen was, doorstroomden naar de nationale asielprocedure.

Bevindingen

- > 5% van alle Dublin-claimanten stroomden na 15 maanden of langer door naar de nationale asielprocedure. 87% van deze vreemdelingen zijn daarvoor MOB vertrokken.
- > Er is een duidelijk stijgende trend zichtbaar bij zowel de zeven onderzochte nationaliteiten als overige nationaliteiten.
- > Vertrek MOB kan een manier zijn om overdracht aan een EU-lidstaat te vermijden en in de nationale asielprocedure te worden behandeld.
- > Het inwilligingspercentage is vergelijkbaar met de normale inhoudelijke eerste asielprocedure.
- > Vreemdelingen die worden afgewezen stromen de caseload van de DT&V in t.b.v. terugkeer naar het land van herkomst. Voor sommige nationaliteiten is een afwijzing vrijwel een zekerheid.
- > Onder de zeven nationaliteiten is een stijging in doorstroom naar de nationale asielprocedure zichtbaar bij de Nigeriaanse nationaliteit. Dit is een gevolg van een piek in de instroom van Dublin-zaken van Nigerianen die doorreisden vanuit Italië in 2019.

Het aantal vreemdelingen die ≥ 15 maanden na claim akkoord instroomden én zijn afgedaan in de nationale asielprocedure